

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 634/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Lukášom Polákom, Hlavná 137, Prešov, proti uzneseniu Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Východ ČVS: PPZ-269/NKA-VY2-2020 z 23. augusta 2022 a uzneseniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. IV/1 GPt 97/22/1000 z 28. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva nebyť stíhaný iným než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľky Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Východ ČVS: PPZ-269/NKA-VY2-2020 z 23. augusta 2022 a uznesením generálnej prokuratúry sp. zn. IV/1 GPt 97/22/1000 z 28. novembra 2022. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil vyšetrovateľke na ďalšie konanie a aby mu priznal náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľky bolo začaté trestné stíhanie a sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie za prečin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona (výrok I) a súčasne mu bolo vznesené obvinenie za pokračujúci zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona (výrok II). Predtým bolo sťažovateľovi v tomto trestnom konaní vznesené obvinenie uznesením

z 13. septembra 2021 za zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2, 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona a zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona.

3. Sťažovateľ podal proti uzneseniu vyšetrovateľky sťažnosť, ktorá bola uznesením prokurátora generálnej prokuratúry zamietnutá ako nedôvodná. Uznesenie vyšetrovateľky vo vzťahu k výroku I bolo podľa prokurátora vydané zákonne a dôvodne. Z jeho výrokovej časti vyplýva, že sťažovateľ držal rôzne druhy streliva v uvedenom množstve. Dôvodnosť vznesenia obvinenia vyplýva z dôkazov zadovážených v prípravnom konaní. Sťažovateľ nenamietol držbu nábojov, resp. ich množstvo, ale namietol, že ich mal mať v držbe legálne (nábojnica so zápalkou náboja kalibru 38 Long Colt je nábojom určeným aj pre historické zbrane kategórie D, ktoré môže nadobudnúť každá osoba staršia ako 18 rokov spôsobilá na právne úkony, vyplýva to aj zo záverov odborného vyjadrenia a znaleckého posudku znalcov z odboru strelných zbraní a výbušnín). Prokurátor uviedol, že náboj kalibru 39 Long Colt je podľa znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Košice (ďalej len „kriminalistický ústav“) strelivom do zbraní kategórií A, B a C, ktoré môže byť nadobudnuté iba na základe nákupného povolenia držiteľom zbrojného preukazu. Nič nemení na posúdení tohto streliva skutočnosť, že je možné využiť ho aj na strelbu z historickej zbrane. Zaistené náboje (60 ks) zn. SAKO kal. 8x57 JS, ktoré sú určené aj do historickej zbrane Karabiner 88, sú podľa posudku kriminalistického ústavu strelivom do zbraní kategórií A, B a C, teda strelivom kategórií A, B a C, na ktorého nadobudnutie sa vyžaduje zbrojný preukaz a preukaz zbrane podľa zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zbraniach a strelive“). Sťažovateľ v sťažnosti pripustil, že náboje výrobcu aym (Považské strojárne) kalibru 9 mm Makarov (9 mm vz. 82), ktoré boli funkčné, sú strelivom, na ktorého nadobudnutie a držbu sa vyžaduje zbrojný preukaz. To preukazuje aj posudok kriminalistického ústavu. Nie je možné stotožniť sa s tvrdením sťažovateľa, že držba uvedených nábojov nenapĺňa znaky prečinu podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona, a to subjektívnej stránky a súčasne podmienky nadobudnutia a držby streliva „bez povolenia“, keďže podľa záverov znaleckého posudku ide o strelivo do zbraní kategórií A, B a C. Prokurátor uviedol, že predmetné strelivo je len časťou z väčšieho množstva streliva zaisteného u sťažovateľa. Dodal, že na nákup streliva musí mať sťažovateľ k dispozícii zbrojný preukaz a preukázať sa ním, pričom z listinných dôkazov (odpoveď a správa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prešov) vyplýva, že sťažovateľ nie je držiteľom zbrojnej licencie, ale iba zbrojného preukazu na skupinu A, ktorý však nikdy neprevzal, nemal ho v držbe (nikdy si neprevzal ani záznamovú knihu streliva, ktorú si nechal zaevidovať), pričom nie je držiteľom žiadnej strelnéj zbrane.

4. Po citovaní § 27 ods. 1 písm. b) a § 28 ods. 1 písm. h) zákona o zbraniach a strelive prokurátor uviedol, že nie je možné stotožniť sa s tvrdením sťažovateľa, že ako držiteľ zbrojného preukazu, ktorý neprevzal, „*mu nemá povinnosť vzniknúť oprávnení nadobúdať a držať strelné zbrane a strelivo fyzickým prevzatím zbrojného preukazu*“. Prokurátor ďalej uvádza, že bez fyzickej držby zbrojného preukazu osoba nemôže nakupovať strelnú zbraň ani muníciu do nej a ak sa ním nepreukáže, nemôžu mu byť legálne predané. Bude preto potrebné objasniť aj skutočnosť, akým

spôsobom sťažovateľ získal, zadovážil si už uvedené strelivo. Povinnosť fyzicky držať zbrojný preukaz vyplýva nepriamo z § 28 ods. 1 písm. c), d), e) a f) zákona o zbraniach a strelive.

5. Námietku sťažovateľa o zákonnej držbe streliva s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/91/2016 z 1. marca 2018 prokurátor vyhodnotil ako účelovú a vytrhnutú z kontextu. Sťažovateľ sa opiera len o časť rozhodnutia pojednávajúcu všeobecne o základnom predpoklade na legálne nadobudnutie streliva, nezaoberá sa však ďalšími predpokladmi, ktoré sa podľa zákona o zbraniach a strelive vyžadujú na nákup a držbu streliva. Prokurátor sa nestotožnil s námietkou, že vyšetrovateľka nerešpektovala zásadu subsidiarity represie vzhľadom na nepatrnú závažnosť konania. Závažnosť označeného skutku nebolo možné za daného skutkového stavu posúdiť ako nepatrnú predovšetkým z dôvodu, že u sťažovateľa nebolo možné konštatovať ojedinelosť protiprávneho konania, jeho nízku intenzitu. Sťažovateľ je stíhaný aj za ďalšie skutky súvisiace s nedovoleným ozbrojovaním a obchodovaním so zbraňami. Skutok uvedený v uznesení vyšetrovateľky podľa prokurátora preto vykazuje znaky uvedeného prečinu.

6. Vo vzťahu k II. výroku uznesenia vyšetrovateľky prokurátor konštatoval zákonnosť a dôvodnosť jeho vydania. Z viacerých dôkazov vyplýva, že sťažovateľ postupoval v rozpore so zákonom pri úprave strelnej samonabíjacej zbrane zn. CZ modelu Scorpion EVO3S1 zaradenej do kategórie D a smerujúcej k reaktivácii na zbraň s pôvodným kalibrom (nahradením upravenej hlavne na kaliber 4 mm Flobert novou opracovanou hlavňovinou s vývrtom bez nábojovej komory zatočením pomocou závitú do fixačnej vložky, z prednej strany od ústia hlavne zafixovaním maticou o predpažie natočením kompenzátora na ústie hlavňoviny), ktorú následne prechovával. Vyšetrovateľka považovala za preukázané vlastníctvo zbrane na základe prehliadky iných priestorov (garáž v užívaní sťažovateľa), pri ktorej bola táto zbraň zistená, ako aj z listinných dôkazov. Z posudku kriminalistického ústavu vyplýva, že zaistená zbraň pôvodne zaradená do kategórie B, neskôr legálne prerobená na zbraň kalibru 4 mm Flobert, ktorou sa stala zbraňou kategórie D, bola prerobená, pretože mala pri zaistení vloženú hlavňovinu bez nábojovej komory. Sťažovateľ nepredložil dôkaz, ktorý by preukazoval legálnosť úpravy zbrane, napr. povolenie, na základe ktorého by bol oprávnený vykonať uvedený zásah do zbrane. Podľa listinných dôkazov sťažovateľ nie je držiteľom zbrojnej licencie, ale iba zbrojného preukazu na skupinu A, ktorý však nikdy neprevzal, nemal ho v držbe (nikdy si neprevzal ani záznamovú knihu streliva, ktorú si nechal zaevidovať), pričom nie je držiteľom žiadnej strelnej zbrane. K námietke sťažovateľa stanoviskami licencovaných zbrojárů, odborným vyjadrením a znaleckým posudkom znalců z odboru zbraní a streliva v zmysle, že vložením hlavňoviny bez nábojovej komory do zbrane kategórie D nedochádza k zmene charakteru zbrane, ale nanajvýš k vzniku nestrelbyschopného predmetu, prokurátor uviedol, že uvedení svedkovia a znalci sa vyjadrili iba k technickému postupu pri znehodnotení zbrane kategórie D. Ich vyjadrenia nevyvracajú podozrenie, že sťažovateľ mal vykonať úpravu zbrane výmenou hlavne na účely neskoršej úpravy hlavňoviny na taký kaliber zbrane, aký mala pred povolenou úpravou na zbraň kategórie D, ktorú mal sťažovateľ vykonať už skôr pri viacerých strelných zbraniach spôsobom uvedeným v prvom uznesení o vznesení obvinenia. Podľa prokurátora sa vyšetrovateľka v dostatočnej miere zaoberala dôkazmi, na základe ktorých sťažovateľovi rozšírila obvinenie, ako aj tým, či za daného skutkového stavu je možné konštatovať, že v II. výroku vymedzený skutok má všetky znaky zločinu podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona. Tvrdeniu sťažovateľa, že nechcel spáchať uvedený trestný čin, nie je možné prisvedčiť, pretože ako osoba, ktorá obchodovala

so zbraňami a mala zbrojný preukaz, aj keď ho fyzicky neprevzala, musel byť oboznámený s tým, že je zakázané vykonávať na zbraniach nepovolené úpravy. Konanie sťažovateľa vykazuje, že sa skutku mal dopustiť vo forme priameho, resp. nepriameho úmyslu. Naplnenie subjektívnej stránky trestného činu možno nepriamo vyvodiť aj zo skutočnosti, že sťažovateľ, ktorý vlastnil zbraň kategórie D, nepostupoval v súlade so zákonom, keď si nesplnil ohlasovaciu povinnosť podľa § 14 ods. 2 a povinnosť evidovania zbrane podľa § 37 ods. 1 zákona o zbraniach a streľive.

7. Prokurátor sa s námietkami o ignorovaní dôkazov zásadného významu vyšetrovatelkou, o nevysvetlení dôvodov vydania uznesenia a neoboznámení podozrivého s dôvodmi obvinenia nestotožnil, uznesenie vyšetrovatelky je v dostatočnej miere odôvodnené. V rámci prípravného konania bol zadovážený dostatok dôkazov, z ktorých podstatná časť odôvodňovala vydanie uznesenia vyšetrovatelky. Ďalšie dôkazy, predovšetkým výpovede svedkov – licencovaných zbrojárů, odborné vyjadrenie a znalecký posudok znalcov z odboru zbraní a streľiva, nie je možné vyhodnotiť ako v prospech sťažovateľa predovšetkým z dôvodu, že neposkytujú v dostatočnej miere komplexné, ucelené a obsahovo dostatočné informácie vo vzťahu ku skutkom, za ktoré bolo vznesené a rozšírené obvinenie, resp. nezohľadňujú všetky zistené skutočnosti. Vyšetrovatelka postupovala v súlade s § 2 ods. 10 a 12 a § 176 ods. 2 Trestného poriadku. Jej závery však nepredstavujú konečné rozhodnutie o vine, k riešeniu tejto otázky bude možné pristúpiť po vykonaní všetkých potrebných dôkazov. Obrana sťažovateľa bude dôkladne objasňovaná v priebehu konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Uznesenie prokurátora sa nevysporiadalo so zásadnými námietkami sťažovateľa, tie boli odignorované, vec bola posúdená podľa nesprávnej časovej verzie zákona o zbraniach a streľive. O riadnom opravnom prostriedku rozhodol generálny prokurátor, čo má zásadný vplyv na uplatnenie práv sťažovateľa. Ochrana práv sťažovateľa bezdôvodne a svojvoľne znemožnili orgány činné v trestnom konaní, najmä generálny prokurátor ako sťažnostný orgán, ktorý eliminoval konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku.

9. Nesprávne sú právne závery týkajúce sa zaisteného streľiva a (ne)povolenosti jeho zadováženia a držby. Streľivo 8x57 JS spolu s ozápankou nábojnicou 38 Colt je streľivom nielen do zbraní kategórií A, B, C, ale aj do historických zbraní kategórie D, ako to vyplýva zo znaleckých posudkov a z odborného potvrdenia. Zákom požadované podmienky na legálne nadobudnutie a držbu tohto streľiva sťažovateľ splnil, preto nemohol naplniť skutkovú podstatu trestného činu. Názor generálneho prokurátora (že je nerozhodujúce, že ide o streľivo do zbraní kategórie D) je v príkrom rozpore so stanoviskom Prezídia Policajného zboru ČVS: PPZ-ODE2-4-155/2017, ktorým sa sťažovateľ riadil pred zadovážením a držbou predmetného streľiva. Názor generálneho prokurátora je v rozpore so skutkovým stavom a s faktickým hodnotením nadobudnutého a držaného streľiva. Zároveň je vylúčený úmysel konať v rozpore s Trestným zákonom.

10. Nepovolenosť zadováženia a držby streľiva je odôvodňovaná aj výrazne účelovým a nesprávnym výkladom pojmu „držiteľ zbrojného preukazu“. Prokurátor a vyšetrovatelka tvrdia, že v rozhodnom čase sťažovateľ nebol držiteľom zbrojného preukazu napriek tomu, že mu tento bol vydaný a plynula mu doba platnosti, keďže kartička preukazu sa nenachádzala v držbe sťažovateľa.

Takýto výklad nemá oporu v zákone, je v rozpore s formálnou logikou. Uvedený pojem je potrebné vykladať ako *possesio iuris*, a nie ako fyzickú držbu kartičky, keďže zákon používa pojem „držiteľ skupiny zbrojného preukazu“ (§ 27 zákona o zbraniach a strelive), pričom skupina zbrojného preukazu je len právny konštrukt, ktorý nemôže byť vo fyzickej dispozícii. Je pravdou, že zákon u držiteľa zbrojného preukazu predpokladá aj fyzickú držbu kartičky, ako odkazuje generálna prokuratúra, avšak zo zákona explicitne nevyplýva, že fyzickou držbou kartičky zbrojného preukazu sú podmienené vznik a existencia oprávnenia k nadobudnutiu a držbe zbraní a streliva. Oprávnenia podľa zákona o zbraniach a strelive patria držiteľovi zbrojného preukazu, teda osobe, ktorej bol zbrojný preukaz vydaný, samotné vydanie nahrádza rozhodnutie. Aj Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Prešov v tomto zmysle konštruovalo svoju odpoveď s uvedením, že sťažovateľ je držiteľom zbrojného preukazu, ktorý nebol prevzatý. Vydaním zbrojného preukazu sťažovateľovi vzniklo zákonné oprávnenie nadobúdať zbrane a strelivo príslušných kategórií, preto strelivo 8x57 JS nemohol nadobudnúť neoprávnené, aj keby sa dalo za pravdu názoru, že ide o strelivo do zbraní kategórií A, B, C bez D. Sťažovateľovi zaniklo oprávnenie nadobúdať zbrane a strelivo až právoplatnosťou rozhodnutia z 29. novembra 2022 o zaistení zbrojného preukazu.

11. Najväčší nedostatok uznesenia prokurátora predstavuje absencia odôvodnenia podozrenia o naplnení úmyselného zavinenia. V plnej miere chýba vymedzenie skutočností, z ktorých by vyplynulo podozrenie, že sťažovateľ po vedomostnej stránke pripúšťal nedovolenosť zadovážania a držby streliva prinajmenšom ako eventualitu svojho konania a že po vôľovej stránke toto strelivo chcel zadovážiť a držať ho aj nepovolene. Je to tak preto, lebo ide o neodôvodniteľnú skutočnosť, čo potvrdzujú vykonané dôkazy.

12. Vo vzťahu k druhému výroku uznesenia vyšetrovateľky v uznesení prokurátora chýbajú úvahy, akými došiel k záveru o existencii úmyslu sťažovateľa, aký takej príprave musí zodpovedať. Aj skutkové a právne závery sú nesprávne pre rozpor s prevažujúcou časťou dôkazov a v jednom prípade pre priamy rozpor so zákonom o zbraniach a strelive. Uznesenie prokurátora nerozlišuje, či úmysel sťažovateľa smeroval k ďalšiemu konaniu oprávneného subjektu „s povolením“ alebo neoprávneného subjektu „bez povolenia“. Z odôvodnenia nie je zrejmé, prečo bola z úmyslu sťažovateľa vylúčená legálna alternatíva budúceho osudu predmetnej flobertovej zbrane spolu s polotovarom. To, že sťažovateľ uskutočnenú úpravu nazval ako „*nedokončenú nedovolenú úpravu zbrane*“, nič nevytvára o smerovaní jeho úmyslu týkajúceho sa oprávnenosti či neoprávnenosti subjektu, ktorý by v budúcnosti eventuálne flobertovú zbraň rekonvertoval vytvorením funkčnej nábojovej komory na polotovare na príslušný kaliber a takto ju držal. V odôvodnení sa iba opisuje, že sťažovateľ mal vykonať nedovolenú úpravu podľa posudku kriminalistického ústavu, čím sa iba vyslovilo podozrenie o spáchaní priestupku bez ďalších úvah o podozrení zo spáchania úmyselnej prípravy na zločin nedovoleného ozbrojovania. Bez poznania úvah vyšetrovateľky a prokurátora im nemožno oponovať a vyvracať závery, preto týmto bolo porušené právo na obhajobu. V zmysle ostatných dôkazov sťažovateľom vykonaná výmena flobertovej hlavne za polotovar nebola nedovolenou úpravou zbrane, vzniká nestreľbyschopný predmet. Na takúto úpravu sa nevzťahuje žiadne povolenie, aké mal sťažovateľ podľa prokurátora predložiť.

13. Konštrukcia prokurátora o nesplnení si evidenčnej a ohlasovacej povinnosti pri flobertovej zbrani pre založenie úmyslu, aby s ňou bolo naložené nelegálne, sa nezakladá na pravde. V čase, keď sťažovateľ predmetnú flobertovú zbraň držal, neexistovala evidenčná a ohlasovacia povinnosť

(táto vznikla účinnosťou novely zákona o zbraniach a strelive 1. februára 2022). Táto povinnosť sa navyše netýka flobertových zbraní konvertovaných zo zbraní iných kategórií, ale iba flobertových zbraní od výroby určených na strelbu nábojov typu flobert. Sťažovateľ nadobudol a do zaistenia držal predmetnú zbraň riadne a v súlade so zákonom na svoj občiansky preukaz, neodstránil jej identifikátory.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a popri zisťovaní, či obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd zistil nedostatok náležitostí návrhu, pretože predložené plnomocenstvo je nedostatočne špecifikované, keď je udelené všeobecne na zastupovanie „*v celom rozsahu práv a povinností pri spísaní ústavnej sťažnosti ako aj v konaní pred ústavným súdom*“. Tento nedostatok náležitostí je odstrániteľný postupom podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

16. Podľa ústavného súdu nie je potrebné vyzývať sťažovateľa na odstránenie nedostatkov. Za určitých okolností môžu totiž pri zistení nedostatkov podania prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd rozhodne o podanej sťažnosti aj bez odstránenia nedostatkov. Je to tak v prípade, keď ústavný súd dospeje k záveru, že ani doplnenie sťažnosti by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech pri predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti. Takýmto prípadom je aj sťažnosť sťažovateľa.

III.1. K porušeniu označených práv uznesením vyšetrovatel'ky:

17. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Z podstaty tejto ústavnej konštrukcie nepochybne vyplýva, že predmetom ústavného prieskumu zo strany ústavného súdu môže byť (v zásade) len také rozhodnutie, prípadne postup orgánu verejnej moci, proti ktorému už sťažovateľ v danom prípade nemá k dispozícii žiaden účinný prostriedok nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III ÚS 227/2016, II. ÚS 187/2012, II. ÚS 356/2016 a I. ÚS 665/2016).

18. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže, resp. mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných

prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

19. Sťažovateľ namieta, že k porušeniu jeho v ústavnej sťažnosti označených práv došlo (aj) uznesením vyšetrovateľky, ktorým mu bolo vznesené obvinenie. Sťažovateľ mal právo podať proti uzneseniu vyšetrovateľky sťažnosť ako riadny opravný prostriedok (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť prokurátor nadriadený prokurátorovi vykonávajúcemu dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní [§ 190 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku]. Právomoc nadriadeného prokurátora rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa tak za daných okolností vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať napadnuté uznesenie vyšetrovateľky. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením generálnej prokuratúry:

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich práv uznesením prokurátora, ktorému vyčíta vecnú nesprávnosť a procesné pochybenia orgánov činných v trestnom konaní predchádzajúce jeho vydaniu.

21. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

22. Inými slovami, právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy tak predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa z dôvodov uvedených v podanej ústavnej sťažnosti domáha v podstate revízie rozhodnutia a prehodnotenia primárne právnych dôvodov, ktoré viedli orgány činné v trestnom konaní k ich rozhodnutiam podľa § 206 ods. 1 a 5 Trestného poriadku, teda k vzneseniu (ďalšieho) obvinenia sťažovateľovi, a (v konečnom dôsledku) k odobreniu takého postupu generálnym prokurátorom ako nadriadeným (sťažnostným) orgánom. Ústavný súd už v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09). Ústavný súd stabilne zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci

ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné sudy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

24. Osobitne je potrebné uviesť, že vznesenie obvinenia je dôležitým procesným úkonom, pretože sa ním proti určitej osobe začína trestné stíhanie za konkrétny skutok, ktorý je trestným činom, a súčasne sa určuje aj jej procesné postavenie v trestnom konaní ako obvineného. Nie je však potrebné, aby trestná činnosť bola spoľahlivo preukázaná, ako to je v prípade obžaloby. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti prináleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení (s výnimkou niektorých špecifických situácií), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému, resp. obžalovanému Trestný poriadok poskytuje.

25. Sťažovateľ sa v čase podania ústavnej sťažnosti nachádzal v procesnej pozícii obvineného. Platná právna úprava trestného konania mu umožňuje v tejto procesnej pozícii a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po eventuálnom podaní obžaloby) ako obžalovanému právne účinným spôsobom namietat' porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou vrátane ním označeného práva na inú právnu ochranu a práva na obhajobu. Predovšetkým má súd možnosť eliminovať už v úvode súdneho konania procesné nedostatky prípravného konania brániace ďalšiemu postupu v konaní proti obvinenému najmä z hľadiska porušenia práv obhajoby a v takom prípade obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi. Ak o také chyby nejde, konanie pokračuje aj s prípadným využitím riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov (sťažovateľom ako stranou), keď je možné zákonom ustanoveným spôsobom napádať aj chyby postupu (trestného stíhania) predchádzajúceho meritórnemu rozhodnutiu. Právomoc v prípravnom konaní prokurátora a v súdnom konaní súdov jednotlivých stupňov predchádza právomoci ústavného súdu. Ak by ústavný súd preskúmaval už samotné vznesenie obvinenia, princíp subsidiarity by bol hrubo porušený a právomoc ústavného súdu by bola prekročená (IV. ÚS 80/2022).

26. Pre kompletizáciu argumentačnej mozaiky ústavný súd dodáva, že možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, ktoré patria obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv), je v reťazci subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s už naznačenými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov.

27. Neodstránenie podstatných chýb prípravného konania (majúcich vplyv na rozhodnutie vo veci samej) pri rozhodovaní súdu už po podaní obžaloby [tu podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku] môže vzhľadom na § 323 ods. 1 (v kontexte § 279 ods. 1) Trestného poriadku viesť aj k meritórnemu benefitu obvineného. Podľa § 321 ods. 1 Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, lebo boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

28. Ústavný súd v závere konštatuje, že sťažovateľ vznáša námietky, ktoré sa týkajú viacerých právnych otázok tvoriacich podklad pre záver o dôvodnosti vzneseného obvinenia. Bolo by v úplnom rozpore s už uvedeným princípom subsidiarity, ak by mal tvrdenia sťažovateľa o vecných nesprávnostiach a o nesprávnom právnom posúdení posudzovať ústavný súd ešte pred príslušným všeobecným súdom. Námietka o nedostatku odôvodnenia (osobitne v otázke úmyslu sťažovateľa) sa ústavnému súdu aj s poukazom na už uvedené znenie uznesenia prokurátora javí ako nespôsobilá pre naplnenie výnimky, a teda možnosti zasiahnuť v tejto fáze trestného konania. Právo na obhajobu sa nejaví byť v dôsledku tvrdenej nemožnosti argumentovať porušené, sťažovateľ argumentoval vlastnou verziou udalostí, ktorú orgány činné v trestnom konaní uviedli, avšak v ďalšom priebehu konania bude predmetom preverovania.

29. K námietke sťažovateľa o tom, že bolo *de facto* eliminované právo na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd poukazuje na samotným sťažovateľom uvedené zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu k zjednoteniu právneho názoru vysloveného II. senátom ústavného súdu v uznesení sp. zn. II. ÚS 330/2020 zo 7. júla 2020 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel IV. senát ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 212/2022. Plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 2/2022-15 z 15. júna 2022 dospelo k právnenému názoru: „I. Ak generálny prokurátor, aj keď v zastúpení iným prokurátorom generálnej prokuratúry, rozhodoval v prípravnom trestnom konaní ako nadriadený prokurátor o riadnom opravnom prostriedku (sťažnosti) proti rozhodnutiu prokurátora alebo policajta, je vylúčený prieskum takého rozhodnutia generálneho prokurátora generálnym prokurátorom podľa prvého dielu ôsmej hlavy tretej časti (§ 363 a nasledujúce) Trestného poriadku. II. Procesná situácia totožnosti orgánu rozhodovania a orgánu prieskumu dotknutého rozhodnutia (generálny prokurátor), keď takú totožnosť ustanovuje zákon bez ohľadu na možnosť zastúpenia generálneho prokurátora iným prokurátorom generálnej prokuratúry pri rozhodovaní, nie je zlučiteľná s výkonom základného práva osôb uvedených v § 364 ods. 1 Trestného poriadku na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Týmto osobám, najmä obvinenému pritom Trestný poriadok poskytuje iné prostriedky na ochranu ich práv jednak v prípravnom konaní a na jeho základe potom najmä v súdnom konaní.“

30. Sťažovateľ odôvodnil tvrdenie o názorovej rozpoltenosti ústavného súdu v otázke možnosti domáhať sa postupu podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku aj v prípadoch, keď o riadnom opravnom prostriedku rozhodol generálny prokurátor len odkazom na uznesenie sp. zn. II. ÚS 330/2020 zo 7. júla 2020 a uznesenie č. k. PLz. ÚS 2/2022-15 z 15. júna 2022. Takéto odôvodnenie nepostačuje na „opakované posúdenie situácie“ a „zjednotenie rozhodovacej praxe“, pretože v podstate sťažovateľ neuvádza žiadne odôvodnenie, nereflektuje ani len na citovanú časť zjednocujúceho stanoviska, nieto na jeho odôvodnenie. Z neho je totiž zrejme, že právo na inú

súdnu ochranu, ktorého prejavom je zo zákona odvodené právo na rozhodnutie o návrhu na postup podľa § 363 Trestného poriadku, „môže byť v rámci zákonnej úpravy obmedzené, a to nielen výslovné, ale aj zákonným mechanizmom generovanou duplicitou (potenciálneho) subjektu prieskumu. Nejde o kardinálny problém, keďže práva obvineného sú v relevantnom kontexte, a to aj z hľadiska základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, dostatočne chránené zákonnými procesnými prostriedkami v ďalšom priebehu trestného konania (k tomu aj uznesenie o čiastočnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a jej odmietnutí vo zvyšnom rozsahu v tejto veci – č. k. IV. ÚS 210/2022-26 z 26. apríla 2022, uznesenie č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022 alebo uznesenie č. k. IV. ÚS 286/2022 z 1. júna 2022).“.

31. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť smerujúcu proti uzneseniu prokurátora z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu